

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1626

Cap. XII. Laudabilis verecundiæ affectus, eius præstantia & proprietates; & quàm illa iuventuti sit necessaria, & speciatim ad Castitatem tuendam

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45802](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45802)

ita quod video est ignea sartago: quo dicto exiliit gutta vna liquoris ex sartagine ad ipsius manum, quam, spectante ipso Priore, rotam combussit, polelem, carnem, & ipsamet ossa: & horrendo quodam gemitu dixit: hoc est experimentum eius, quod iam dixi, & quemadmodum gutta hæc matum me consumpsit: ita ignis hic comburet & consumet me totum. Iam tortores sartaginem appropiant, vt me in eam proijciant: & sic infelix exspirauit, tradit miseram animam eam expectantibus. Hanc visionem ostendit Deus inuolucris illi sacerdoti: non ob eius vtilitatem, vt ait S. Gregorius, sed ob nostram, vt experimentum capiamus in alieno capite, & ne conculemus castitatem, quam diligenter colendam & seruandam excelsus noster status nos obligat.

CAPVT XII.

LAUDABILIS VERECUNDIÆ AFFECTVS, eius præstantia, & proprietates, quæ illa inuentus sit necessaria, & speciatim ad castitatem inuendam.

*Verecundia
Castitati
necessaria.
2. 2. q. 147.
a. 2
Verecundia
timor vni
turpi est.*

*Verecundia
proditur
facies in
vultu.
1. 2. q. 44. a.
1. ad 3.*

*Timor
verecundus
accendit
vultum.
2. Cant. 4. 3*

*S. Tho. 1. 2. q.
4. 6.
q. 41. a. 4.*

AD CASTITATIS custodiam & ornamentum multum conferunt in particulari tres aliæ virtutes cum heroicis suis exercitijs, quarum primū vna de illi simile & affine, est laudabilis quidam affectus quem Sancti *verecundiã, erubescentiã, vel pudorẽ* nominant. Quæ affectus (vt ait S. Thomas) sequens S. Gregorium Nazianzenum, & S. Ioannem Damascenum est timor quidam cuiusuis rei turpis, aut indecentis, & magnus quidam horror infamiae & confusionis, quam ob suam turpitudinem & indecentiã coniunctam secũ adducit: quam hoc nomine & motiuo fugi iuxta regulas rationis & moderationis, quã illa præscribit. Studiosus hic affectus solet interdũ prodi externis aliquibus signis in vultu: proprius enim passionis timoris effectus est sanguinẽ alterare & spiritus vitales, qui corpori adferũt calorem & colorem: licet non semper eodem modo, vt idem Angelicus Doctor dixit. Timor enim mortis rerumq; terribiliũ trahit sanguinem ad interiora, & vultum ipsum relinquit decolorem, & quasi exanimem: timor autem verecundus vultum accendit, roseumq; reddit, & quodammodo depingit genas rubratum solarum coloribus. Quam obrem spiritus Sanctus in Canticis ait: *sicut fragmen mali punici ita gena sua*: comparans sportam pulchritudine. Quamuis addat: *absque eo quod in yris secus lateret*, ad significandam: quamuis exterior huius verecundiæ puritas valdẽ sit iucunda & grata: multo tamen maiorem esse internam, quæ sub illa latet. Boni huius affectus radices inseuit naturæ author in hominibus ob duplicem finem. Tum scilicet, vt peccati turpitudinem ac vilitatem fugerent, vel eo nomine, quod sit infame & contemptibile: tum, vt si forte aliquando in illud laberentur, erubescerent ac pudore propterea afficerentur, excitãtes seiplos ad culpam suam emendam vel eo nomine, vt eius confusionem euaderent. Et

hinc

hinc oritur, quod studiōsa verecundia non solum vitia fugiat, sed (vt idem S. Thomas dicit) eorum signa, & quidquid speciem habet aliquam peccati, iuxta Apostoli consilium, dicentis: *b ab omni specie mala abstinete vos: nā non solum vera culpa, sed quæ talis videtur, infamiam adfert & confusionē inter homines: quam vult Deus quod in nobis erit, s̄dlicet fugere.* Suadet etiam Sapiens: *c curam habere de bono nomine hoc enim (inquit) magis permanebit tibi, quam mille thesauri preciosi.* qua tamen sententia non id intendit, vt præcipua nostra cura sit, procurare bonum nomen & famam: hæc enim esset vanitas & ambitio humana; sed vt procuremus studiosè viuere corā Deo & hominibus; ex hoc enim sequitur bonū nomē; detestemur autem vitam turpē, quæ obscurat ac defædat bonā famam. Hanc curam in se recipit virtus sanctæ VERECUNDIÆ: cuius excellentias breuiter insinuabimus, acceptas ex ijs, quæ de ea dicunt SS. Ambrosius & Bernardus, in quibus ea valde emittit.

§. 1.

SANC TYS hic Christianæ verecundiæ affectus (vs ait S. Ambrosius) est primum fundamentum temperantiæ, & omnium virtutum illam comitantium. Quare qui nouam vitam incipere meditatur, statim debet verecundiæ fundamēta aperire, quæ est familiaris amica animæ tranquillæ, fugit cōtentionem, detestatur leuitatē, diligit moderatiōnē, seruat honestatē, & studet verā pulchritudinem obtinere. Cuius ratio est, quod qui erubescit de omni, quod est aut videtur turpe, facile extrahit ex corde suo terram & arenā vitiorum; & aperit fundamenta, in quibus possit virtutum saxa collocare; & quæ iam collocata sunt, facile conseruat, horrore & timore turpitudinis & sordiditatis illa destruentis. Et quoniā maiorem horrorem & pudorē habet de turpitudine luxuriosa: ita est fidelior custos Castitatis, qua comite hæc virtus est securior, vt apparet in a *Joseph*, & b *Susanna*, qui nō habuerunt potentiorē suæ puritatis custodiam, quā sanctam eius comitē Verecundiā: quia plus timebant veram infamiam ex admissa culpa sequuram; quàm quæ eis superuenit ex eo, quod ipsis imponeretur, illam admisisse. Studioſa enim verecundia non tanti facit detrimentum infamiz, quanti culpam eam promerentem: ed quod nihil aded ignominiosum repatet, arque ipsum peccatum: cuius ignominiam, vt fugiat, potē offert iacturam pallij, libertatis, & vitæ ipsius: tolerando paupertatem, infamem, diuturnum carcerem, & mortem ignominiosam, ne verecundiam amittat, aut eius instinctum calcet. Ex quo apparet, quam excellens & potens sit laudabilis huius affectus vis, & quam tremendum culpæ horrorem imprimat. siquidem sufficit horror ipse ad timores rerum valde terribilium, quas mundus tantopere timet, superandos; conculcando illos omnes, vt culpæ turpitudinem euadat.

Sed vterius adhuc progreditur laudabilis huius affectus excellentia. ed

quod

Verecundia
fugit vitia
& signa vi-
tiorum.

2. 2. q. 144.

a. 4. ad 2.

b. 1. Thess. 5.

27.

c. Eccl. 41. 15

Studiosè vi-

uere coram

Deo conari

debemus.

Lib. 1. Offi. c.

17. 18. & 19.

L

Ca 43.

Verecundia

fundamen-

tum temper-

antia.

Verecundia

fidelis cus-

todiam cu-

stos.

a. Gen. 37.

b. Dan. 13.

Cap. 8.

*Verecundia
virtutum
reparator.*

c Luc. 18. 13

*Oratio pec
catoris quò
plus habet
verecundia
eò plus obli
net gratia
Homil. 33. in
Euangel.
d Luc. 7. 38.*

3.

*Verecundia
indicijs se
prodit.*

c Cap. 1. 8.

*Serm. 40. in
Cant.
f. Can. 1. 10.*

*S Bern. 42.
in Cantica.
Tom. 1.
Tract. 3. c. 9*

4.

*Verecundia
facis iustum
cū laudatur
erubescere.*

quòd non solū sit fundamentum virtutū, sed etiam arūdem reparator. Nō
si ex nostra debilitate in culpas aliquas labimur: sancta verecundia viā
bis aperit ad pœnitentiā, vt de admissis doleamus; datq; orationi vim & ef
ficacitatē, vt earū veniam à Deo impetremus; ac proinde, vt gratiam nobis
restituat cum virtutibus illis, quas per peccata destruxeramus. c. *Publicanus*.
(ait S. Ambrosius) cum tēta verecundia orabat, vt oculos nollet lenare ad eum
quem verecundia exaltabat plus quàm Pharisæum: cū hunc præsumptio
arrogātia abijceret. Oratio enim peccatoris ob suas culpas erubescētis, et
plus habet verecundiæ, eò plus obtinet gratiæ. Neque minùs potentem
efficacē in hoc se ostendit hæc virtus, quā in prædictis: tantum enim ad
culparū admissarum horrorem, vt quæ eas per pœnitentiā deleat, nullā
meat infamiā, quod S. Gregorius in d. *Magdalena* valde perpēdit, dicēs: quā
flere, & inter epulas non erubuit: nam quia semetipsam grauiter erubescē
bat intus, nihil esse credidit, quod verecundaret foris. Quod ipsum etiā
uertimus in multis fueret tibus pœnitentibus; qui, quòd valde illos pudet
ob turpitudinem suarum culparum: vt ab eis liberentur, nullā timent in
miam, quæ euenire illis possit ex earum confessione; non solum quæ sit
cultē, sed si opus esset, etiam publicē. nullam enim infamiā maiorem
cant, quàm quod coram Deo eam promereantur.

Ex quo etiam alia oritur Christianæ verecundiæ præstantia: quòd
tim indicijs se ipsam prodat, dū reprehendimur de aliquibus vitijs ac def
ctibus, quæ in nobis notātur manifestat enim interiorē erubescētis colo
ribus ad genas prodeuntibus: qui multò amplius spiritum exornāt, quā
opus; eumq; reddūt Deo & hominibus gratū. Quod benè confirmat id, quod
euenit spōsæ cū ab spōso suo reprehēderetur ob audaciā, dixit enim: *e si
noras te o pulcherrima inter mulieres, egredere, & abi post vestigia gregum, & pas
hedos tuos iuxta tabernacula Pastorum*, qua reprehensione ad eò timida & vero
cūda māsit, vt, teste S. Bernardo, rubicūda euaserit valde, faciesq; tota accē
qui color ad eò fuit eius dilecto gratus, vt statim eā laudauerit, dicēs: *f pulch
sum genæ tuæ sicut turturis*, volēs insinuare, quod quemadmodū turtur, prius
socio amisso, sola permanet, gemitu ostēdens pœnā, quæ ex eius absentia af
ficatur: Ita anima, quæ ob reprehensionē suæ culpæ, timet absentia, & irā De
lui: verecūdia, & coloribus genarū suarū confusione & pœnā manifestat, quæ
p̄pterea afficitur: & hac ratione pulchrior euadit in oculis diuini sui spōsi
cui summè placet; quòd, qui reprehēditur, respōdeat mōsuetē, ac quiescat ve
recūde, obediāt modeste, & cōfiteatur humiliter, vt in alio loco exposuim.

SED non ad eò mirum est, quod verecundia colores ad faciē educat cū la
stus de suis defectibus reprehenditur: sed illud magis mirū, quòd idē faciat,
cū laudatur ob suas virtutes. Quia nō multū est, quod erubescat audlēs suās

cul

culpas, quæ secum adferunt infamiam; sed magnū quid procul dubio est, quod erubescat, auditis suis virtutibus, quæ sunt honore dignæ. Sed id facit humilitas, quæ ad utrumque vitatur; utitur filia sua verecundia ideò; non solū confunditur ob culpā, quā audit, & agnoscit; sed etiam erubescit, cum suas audit laudes: quia timet periculū ac damnum, quod ex eis sibi potest præuenire. Et præterea ipse non inuenit intra se rem aliquā propriā laude dignā, sed potius cōfusionem: nā bonū, quod in se sentit, Deo totū tribuit; sibi autē soli, quod est malū. Ac propterea in eodē libro Canticorū, ut supra dicebamus; cū spūs laudaret sponsam, inter alias eius laudes hanc inserit: *sicut fragmen mali punici, ita genatua absque eo, quod intrinsecus latet, volēs significare, spōsam nō ostendere verecundia exteriūs, quod interiūs, & in corde vacua esset virtutibus: nā potius plenā esse, sicut malū punicum plenū est granis cum stupendo ordine & pulchritudine; sed quod omnes exornaret humilitate interna & verecundia externa eas conferuaret.* Eum in modum quo Ruth cum suas laudes à Booz audiuit, *hæc Rut. 2. 10. Vide Rich. super Cant. c. 40.* *caecidit in faciem suā dicens: vnde michi hoc ut inueniam gratiam ante oculos tuos.* quasi erubesceret, quod laudaretur, nihil in se aduertens laude dignum.

Ex quo etiam fit, ut humilis verecundia vereat, & virtutes suas in publicū producere, acceptare dignitates, & videre se in occasionibus autoritatis & amplitudinis alicuius cōstitutā. Quāvis quod illa magis laborat sicut malū punicum, pulcherrima virtutū & gratiarū suarū grana occultare: eodē Deus magis illa manifestat & ided nō dixit, esse similitē integro malo punico, sed secto: quod parte aliquā ostendit eius, quod intus habet. Tales fuerunt i *Moyse & Jeremias*, quos cū Deus elegisset ad gubernandum populum Israël, diuinitus quæ ipsius verbum ei prædicandum; se humiliter exculabant: erubescerent sancto quodam timore aggrediendi egregia aded facinora; quamuis diuina gratia ea poterāt benè prestare: sed hic ipse illorū timor ad tāta officia & dignitates, aperuit eos esse dignos officio & munere, quæ illis Deus iniūgebat.

Et ut semel summam huius virtutis præstantiam referamus eam (ait S. Ambrosius) aperuisse: Virginem Sacratissimam cum summa congruentia promeritam fuisse supremam matris Dei dignitatem, quam illi Angelus annunciabat. In cuius præsentia sancto quodam pauore turbata est, videns prope se solam virum quendam tantæ elegantia & pulchritudinis. Quæ etsi humilis esset, ob pudorem tamen virginalem nec resalutauit salutantem, nec aliquod responsum dedit: donec necesse fuit, eum interrogare, quomodo mater fieri posset cū promississet se mansuram semper virginem. Quāobrem eminentissimè poruit spiritus Sanctus de eadē dicere, quod eius genatua essent sicut fragmen mali punici absque eo quod intrinsecus latet: fuit enim stupēda virginalis eius verecundia; sed multò adhuc magis prodigiola fuit interior virtutum omnium plenitudo: ob quas promeruit ab ipso Angelo vocari plenā

*Verecundia
confusione
se dignum
putas.*

8 Cant. 4. 3.

*h Rut. 2. 10.
Vide Rich.
super Cant.
c. 40.*

*5.
Verecundia
veretur ac-
cipere digni-
tates.*

*i Exod. 3. 11.
Et c. 110.
k 1. 6.*

*5.
Verecundia
virginem
Mariam fe-
cit Dei mā-
trem.*

ri plena gratia; ita insinuans, eam instar *malis punicis* ite plenam esse caelestibus illis granis, ut nihil intra eam esset vacuū, sed omnem plenitudinē haberet quam suprema dignitas, ad quam Deus eā elegerat, positulabat; a qua plenitudine splendorum humilitatis, modestiæ, verecundiæ, & castitatis prodibant.

Serm. ult. in
Canticis.
a Can. 3. 1.

5. 2.
Sed incundum erit audire quæ de hac virtute dicit S. Bernardus, quasi ostendit referens quæ hætenus diximus, circa illa sponsæ verba: *in lectulo per noctes quæsiui quem diligit anima mea*: aduerte, inquit, sponsæ verecundiæ quæ nescio an quicquam gratius aduerit in moribus hominum queat. Hoc primū omnium libet quodammodo in manibus sumere: & quasi speciosam quendam florem decerpere loco, nostrisq; apponere adoleſcētibus. Nō quæ non sit & in proſectiori ætate omni studio retinenda; quæ est certè ornatus ætatum: sed quæ teneræ gratia verecundiæ in teneriori ætate amplius pulchriusq; eniteat. Quid amabilius verecundo adoleſcentis? quam hæc, & quam splendida gemma morum in vita & vultu adoleſcentis? quam vera & minime dubia bonæ nuntia spei, bonæ indolis index? Virga disciplina nã est illi, quæ pudēdis affectibus imminēs, lubricæ ætatis, morus actusq; vires ues coercet: comprimat insolentes; quia soror continentiæ est. Nullū manifestū indicium columbinæ simplicitatis: & ideo etiam testis innocentiæ. Lãpas est pudicæ mentis iugiter lucens; ut nil in ea turpe vel indecorum manifestare attendet, quod nō illa illic prodat. Ita expunctrix malorū; & propugnatrix puritatis innata: specialis gloria cōscientiæ: & famæ cultos, vitæ incus, virtutis sedes, virtutum primitiæ, naturæ laus; & insigne totius honestatis. Rubor ipse genarū, quæ fortè inuexerit pudor, quantum gratiæ & decoris fulgore afferre vultui solet? Vsq; adeo genuinū animi bonum verecundiæ est: & qui malè agere nō verentur; videri tamen verecundentur, dicente Dominus. *b. omnis, qui malè agit, odit lucē.* Sed & qui dormiunt, nocte dormiunt; & qui ebrii sūt nocte ebrii sūt: opera nimirū tenebrarū & digna latebris, tenebris occultantes. Interest tamen, quod occulta dedecoris, quæ verecundiæ non habere, sed prodere erubescit: sponsæ verecundiæ omnino non operari sed exspuit, sed propellit. Idcirco ait Sapiens: *c. est confusio adducens peccatum. & est confusio adducens gloriam. & gratiam.* Quærit sponsa verbum verecundiæ quidem: quia in lectulo: quia per noctes: sed hæc verecundiæ habet gloriam non peccatum. quærit hoc ad purificationem conscientiæ: quærit ad testimonium, ut possit dicere: *d. Gloria mea hæc est: testimonium conscientiæ meæ in lectulo meo per noctes quæsiui quem diligit anima mea.* Verecundiæ tibi, si aduerit & loco signatur & tēpore. Quid tam amicū verecundo animo, quam secretum? Porro secretū & nox & lectulus habet. Deniq; orate volētes, in lectulo intrare cubiculū: utiq; secreti gratia. Id quidē ad cautelā, ne corā orātib; humana

humana orationis fuerit fructum, frustretur effectum. Sed doceris nihilominus verecundiam gentilitia hac. Quid tam proprium verecundia, quam proprias vitare laudes vitare iactantiam. Pate: quod signanter & ad verecundiam, orantibus, petere secretum indixerit pudoris filius & minister. Quid tam in decorum maxime adolefcenti, quam ostentatio sanctitatis. Bona commendatio sequitur orationis, si præmittas verecundiam, dicens: *f Adolefcentulus sum ego & contemptus: iustificationes tuas non sum obtinens.* oratio enim verecundo colorata rubore valde grata est, & serena ac splendens in oculis Dei: quæ propterea facile quod petit, obtinebit. Hæc omnia S. Bernardus.

INTER eius autē sententiæ præcipuè consideratione digna est illa, quæ ait verecundia etiam omnibus necessariam in quacunq; ætate, tempore, & loco, multo tamè amplius pertinere ad adolefcentes & Virgines, & parum ætatis personis. Quod etiã prius docuerat S. Ambrosius, addens: quemadmodum natura senes ornauit grauitate, & viros fortitudine: ita adolefcentes dotauit verecundia. tenera n. ætas valde lubrica est ad peccata speciatim carnalia: ideoq; maxime opus habet freno verecundia, quæ luxuriã reprimat. Ac propterea forte dixit idē Sanctus, verecundia maxime eminere in personis elegantioribus, non quod virtutē in corporali elegantia collocemus; sed quod artifex peritus in materia aptiori melius sculpat figuram; & natura prouida pulchritudinē verecundia frangat: eò quod maior præbeat occasionem offuscandi, & inficiendi castitatem culpæ fœditate. vt etiã dictum est, cum egimus de matrimonio.

IVVENES præterea, & qui viam virtutis auspiciantur, opus habent correptione in multis rebus. in quibus necesse esset aliàs impingere: Vt autē correptio illis sit utilis, plurimū iuuat, eos esse verecundos: sicut etiã efficit verecundia, ne ante tempus ostentare se velint, aut in publicum cum iactantiæ & inanis gloriæ periculo prodire; & vt silentium seruare nouerint, & modesti, compositique sint in suis moribus. Id enim totum efficit Christiana verecundia: quæ vehemētius occupat tyrones in virtute: vt sic eos ita intra limites contineat, ne ad vnum aut alterum latus declinent.

Ex his deducitur, (vt S. Thomas perpendit) laudabile hunc affectū, præcipuū suū locū habere in ijs, qui mediocriter sunt boni, aut mediocriter mali. Hi n. aliquem habent virtutis amorē, & opinionem, simul cum vitij aliquo contemptu & parua æstimatione. Sed quoniã ex imbecillitate aut vehemēti passione, vitio aliquando succubunt, incedūt verecundia & cōfusione pleni: tū ob admissā turpitudinē, tū ob eā, quā timēt, se admissuros. Ex hoc etiã, pueniunt (eodē sacro Doct. teste) eūdē affectū, neq; in valde p. bis, neq; in valde im. p. bis locū aliquē, & aditū habere: quāuis ob rationes cōtrarias. Nā valde p. bi, & in virtute diu exercitati, peccul valde sūt à re aliqua turpi admittēda, ex qua cōfusio q. d. aut dedec. iplis oriatur: ac p. inde valde procul sūt ab aliquo verecundia

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

Verecundia
ad adolef-
tes & virgi-
nes maximo
pertinet
Lib. 1. Off. c.
17. & 19.

Verecundia
luxuriam
reprimat.

Tom. 2.
Tract. 5. c. 6
Corruptio
utilis vs sit
necessaria
est verecun-
dia

2. 7. 144.
2. 4.

Verecundia
ne in valde
probis nec in
valde im-
probis lo-
cum habet.

Valde im-
probi abie-
cerunt ve-
recundiam.
Gler. 3. 1.

h Psal. 57. 7

i Ezech. 1. 7
Non erubef-
cere impa-
ritentia se-
quitur.

Homi. 10. in
Ezech. Sup-
primus Pf.
Pauitren. ad
finem.

Verecundia
nimis vi-
tiosa est.
I.

Verecundia
ex defectu
naturalis est
signum de-
ficiencie hu-
militatis.
v. 1. q. 145.
a. 4. ad 2.

cundix exercitio: quamuis ita sint dispositi, vt si quod admitterent, quod
deceret, valde propterea erubescerent. Contra: an omni valde improbi, omni
no abiecerunt verecundiam ex peccato: quia non reputant ignominiam illam
admittere; sed potius de eo gloriantur, sicut infelix Ierusalem, cui dixit Do-
g frons meretricis salta est tibi, noluisi erubescere. Quando autem peccator ad ma-
leru ad eod statum peruenit: valde propere est, vt in eternu pereat. Quia neq;
prehensiones timer, nec monita & consilia ei profunt; neq; se ipsum conuincit
cogitans, quid alij de ipso sentiant aut loquentur: potius quasi effrenis equus
quitur vitia absq; villo Dei, aut hominu timore: eod quod apud oes verecun-
diu deposuerit: & ita incidit in peccatu impenitentia & obstinationis, ho-
tur as quasi assis sur de aures suas, ad vocem Dei, eiusq; ministror; suumq; in-
durans cor, vt nec signu in eo imprimat, iuxta illud qd Ezechiel dixit Deo
populo tuo: i domus Israel nolit audire te: quia nolit audire me. & vtriusq; cau-
est: quia omnis domus Israel attrita fronte est, & duro corde. Attrita fronte habet
est no regi vultu verecundia, cu male agit; nec opus habere fronte, vt sanguis
& colore auertat, que efficit verecundia. Ita ne ea a se abiecit, vt nec signu op-
de eius reliquerit, aut se quiet: quod propriu est hominum; impudentiu
ob sua impudentiam perueniunt (vt ait S. Gregorius) ad tanta cordis duriti-
vt no plus sentiant, quam lapis, voce reprehendentis, aut manu punientis: quia
signa sunt certa futurae perditionis. Ex quo apparet qua sit noxia ac perni-
ciosa perniciosi huius affectus iactura: qua ostiu occluditur conuersioni & iustitia-
tioni; aperitur vero obstinationi & impenitentia: ac p inde eterna damnatio.

s. 3. Moderatio eiusdem affectus.

CVMDETRIMENTA haftenus ostenderimus, quae ex verecundia
fectu oriuntur: opera preciam erit etiam illa insinuate, quae ex nimia
verecundia proueniunt: si enim illa erit nimia, etiam erit vitiosa; & nimis
modum aptum & conuenientem deducatur: quod natura nobis dedit ad
utilitatem, conuerteretur in nostrum detrimentum. Id autem in tribus casibus
euenire potest. *Primus est*, quando verecundia oriretur ex defectu aliquo
naturalis, aut violento, in quo nulla admiscetur culpa: quale esset, si quis erubesceret,
ed quod esset strabo aut luscus, blefus, pauper, ignobilis, aut mechanicus,
aut similem ob causam. Haec verecundia, vt plurimum prodit defectu
humilitatis, & animi superbum: ex quo oritur vt erubescat, & pudore
ficiatur ex eo, quod in hominum ore est contemptibile, quamuis in oculis
Dei non sit tale quare huiusmodi verecundia in viris tantum imperfectis
locum habet: nam perfecti gaudere potius solent, quod contemptum
& careant multis rebus, quas homines magni faciunt. Et ob eandem
tionem imperfecti erubescunt ob culpas falso sibi impositas: eod quod ab
quid ipsorum honori detrahatur: perfecti autem (teste Sancto Thoma) ob-

tēnunt huiusmodi infanti, quasi rem parā ad se pertinentē: ideoq; nō multum propterea erubescunt, quāuis non desinant motus aliquos pudoris sentire, rationem ipsam & libertatem præuenientes: quibus tamen strenuē resistunt, animūq; reserunt ad gaudendū, q; sine culpa sua iniurias patiantur.

SECUNDVS casus prioris deterior est: cum quis erubescit de actionibus virtutū, quas huius sæculi homines contemunt: quale esset pauperibus ministrare; iniuriā a se alteri illatā veniam petere; eorum defectus & vitia reprehendere, qui ipsius curā & directioni sunt commissi; euangelicā veritatem, & alias profiteri & prædicare. quod si verecundia hæc aded cresceret, vt ab huiusmodi operibus nos retraheret: valde esset vitiosa. Cōtra quam Christus D.N. tremendam illam protulit sententiā: *qui me erubuerit, & meos sermones: hūc filius hominis erubescet, cum venerit in maiestate sua, & Patris, & sanctorum Angelorum.* Hoc. n. voluit significare: qui ex pudore omiserit credere doctrinam meam, meisque sermonibus obedire: & ego in die nouissimo ita me cū ipso habebō, atq; si de rebus eius erubescerem, nec dignarer illum apud me habere; sed a mea societate & comitatu repellerem. Et vniuersim (ait idem Angelicus Doctor) *Lex imperfectione virtutis oritur pudorem, ob cōtemptus, & opprobria ex operibus virtutum prouenientia: Nam quō quis magis est virtutis studiosus, eō minus curat bona hæc aut mala externa. Ad hanc autē perfectionem exhortatur nos Dominus noster per Ilaiam Prophetā, dicens: nō time timere opprobrium hominum; & blasphemias eorum ne metuatis; sed potius egredere & exultate (ait Christus) cū maledixerint vobis homines, & dixerint omne malū aduersus vos mentiētes propter me; quoniam merces vestra copiosa est in caelis.* Quare Apostoli, qui tempore quo Christus patiebatur, erubuerunt ipsum confiteri; post aduentum Spiritus sancti, ex cuius plenitudine euasertant ipsi perfecti, non solum non erubescabant Christum confiteri, sed d *exultant e phariseorum consilio gaudentes, eo quōd digni habiti essent, pro nomine Iesu contumeliam pati.* Ad hoc autem, institutum fuit Confirmationis Sacramentum, vt suo loco declarauimus.

TERTIVS casus est: cum quis commissā culpā confiteri erubescit, timens contemptū inde sibi gēturū cum in modū, quo Adam & Eua erubuerūt ob culpā, & nuditatē ex ea ortā: quāuis tanta ea fuerit, vt eā cōfiteri erubuerint; & potius conati sint eam excusare. Sed de hoc casu fufius actum est, cum egimus de cōfessione, ad quē locū nunc remittimus lectōrē. Solum nunc addo: ad humilitatis virtutē spectare, nimā hāc verecundiam moderari in tribus prædictis casibus. Perfecta enim humilitas erubescit culpas admittere: non verō admissas confiteri; Erubescit, cum audit suas virtutes laudari; sed nunquam eas exercere: Et vniuersim nō timet infamiā propter se ipsam, sed ob eius causam. Quod si causa est culpabilis, erubescit propter eam, & studet re-

2.
Verecundia
defectus est
erubescere
in virtute.

a Luc. 9. 29.

Art. 2. ad. 1.
Ex imperfe-
ctione vir-
tutis oritur
pudor.
b Isa. 51. 7.
c Mat. 5. 11.

d Act. 5. 41.
Tō. 1. Tra.
3 c. 5.

3.
Verecundia
defectus cum
culpam con-
fiteri erube-
scit.
Tom. 1.
Tra. 3 c. 5.

c1. Pet. 4. 13
f. Mat. 5. 10.

2. 2. q. 160.
a. 1. ad 1.
ar. 2. ex Cic.
l. 2. de In-
uent.

Modestia
superbia
motus mo-
deratur.

I.
S. Tho. 2. 2.
q. 161. a. 1.
Hom. 3. in
Luc.

vide Ians.
Pro. 22. v. 4.
Nimia sci-
endi deside-
ria modestia
reprimat.

2.
2. 2. q. 166.
a. 1.

Rom. 3. 3.
Modestia
corporis mo-
tus mode-
ratur.

3.
2. 2. q. 168.
a. 1. ad 1.
1. l. Of. 19.
Modestia
vestitum
moderatur.

4.
2. 2. q. 169.

mouere: si autem talis non est, potius gaudet, quod contemnatur: nam in-
mia absq; culpa viro humili, est quasi bolus sine ossibus & mel absque felle
lud amaricante. Nam, vt S. Petrus dixit, hac ratione *et communicat Christi pas-*
sionibus: & idem est, atq; si *persecutionem* pateretur propter iustitiam, & glori-
nominis Christiani, qui gloriatur de contempribus, in quibus culpa non habet

CPAVT XIII.

VIRTYTEM MODESTIÆ, ORNAMENTVM ESSE ac protectionem Castitatis
multiplicem esse eius praestantiam et utilitatem; damna quoque immodestia

ADEO eminet apud homines virtus modestiae, vt (teste S. Thome) commune omnibus virtutibus nomen, ei quasi proprium ac-
buerint: non quod ipsa omnes praecellat; sed quod earum sit in-
cium, modumque valde incundum in rebus omnibus ponat. Co-
ius sphaera (vt idem Angelicus Doctor ait) valde protenditur: completum
enim quatuor partes valde insignes, tanquam quatuor flumina tetractis
ius paradisi, Deo & hominibus aded placentis.

PRIMA Modestiae species est, quae motus omnes elatos, inanes, & in-
gantes Superbiae moderatur & haec insignis est virtus humilitatis, quam
ste Origine, Philosophi propterea Modestiam appellarunt, quod in re-
omnibus sese metiatur ac moderetur iuxta propriae paruitatem; elatos
inflatos reprimens spiritus, quos effraenis nostra natura producit. Ac pro-
prea etiam ipsa Scriptura sacra eodem nomine illam vocat; & vocabatur
hebraeorum, illam significans, significat proprie Modestiam.

SECUNDA species est, quae nimia sciendi desideria, ad quae curiositas in-
nat, moderatur: ne a plus sapere velit, quam oporteat sapere, sed sapere ad sobri-
tem, vt dixit Apostolus. Et haec est virtus illa, quae vocatur studiositas, quae
studia sua metitur ac moderatur iuxta humanam capacitatem; nec limitat
transgreditur naturalis luminis, & fidei, a quibus dirigitur.

TERTIA species Modestiae est, quae externos omnes corporis motus mo-
deratur ac gubernat iuxta qualitatem personae, negotiorum, locorum; ac tem-
porum: ita vt nihil indecens faciat, quod a recta ratione degeneret. Mod-
estia enim & vitae pulchritudo (vt ait S. Ambrosius) consistit in eo, vt ca-
personae detur quod ei competit; & cuique negotio proprium ornamentum.
Haec ipsa modestia extendit se etiam ad ludos & solatia, quae necessaria sunt
ad conseruandam vitam, & perseuerandam in serijs grauib; que virtutibus
exercitijs; adhibita in eis mediocritate ac moderatione, vt iuuare possint
non verò nocere fini ipsius virtutis, ad quem dirigitur.

DENIQUE quarta species Modestiae moderatur vestitum, & ornatum cor-
poris, omnemque pompam & apparatus externum: praescindendo nimitate
quae spirat vanitate, sensualitate, curiositate, aut singularitate aliqua: accom-

mod-
perio-
teper-
quato-
quatu-
bus
in
mano-
minu-
lusu-
M
& lo-
eo or-
Mod-
Con-
dem-
men-
defe-
corp-
pial-
ptu-
ac p-
por-
lera-
tem-
dun-
prof-
seru-
tion-
petu-
dar-
parti-
ebra-
quan-
adm-
trib-